

De Gulden snede

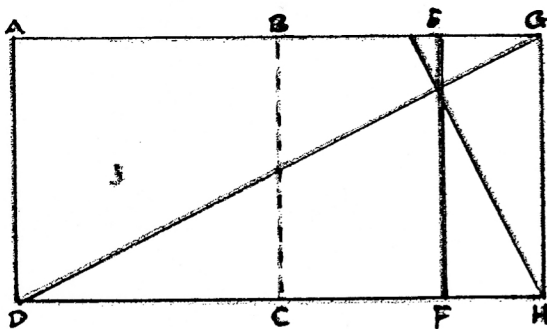
Als we zeggen dat iets goed van verhouding is, bedoelen we dat de verschillende onderdelen van het geheel in een evenwichtige relatie tot elkaar staan.

Al in de Griekse oudheid werd het in de kunst belangrijk gevonden de zaken in de juiste verhouding af te beelden. Euclides, grondlegger van de gewone meetkunde, beschreef in 300 v. Chr. al verhoudingen die later door Plato 'de Gulden Snede' genoemd zullen worden.

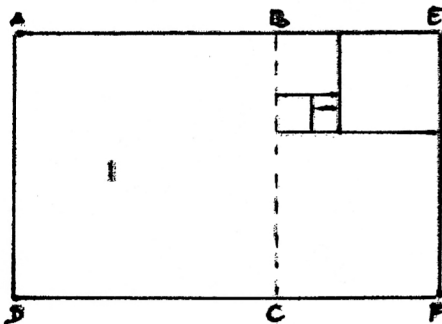
De theorie

Een vlak met de ideale 'gulden snede' maten heeft de verhouding korte zijde : lange zijde als 5 : 8 of zoals men wil $a : (ax1,618)$.

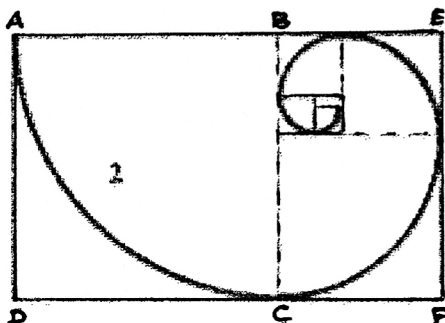
Uit de onderstaande tekeningen mag duidelijk worden hoe een dergelijk vlak geconstrueerd kan worden maar met een rekenmachine en een lineaal kan het natuurlijk ook.

De constructie van een rechthoek volgens de gulden snede. Teken eerst twee even grote vierkanten tegen elkaar aan: ABCD en BGHC. Trek de diagonaal van GD. Trek vanuit H een lijn die GD loodrecht snijdt. Trek door het snijpunt van deze loodlijn met GD de lijn FE haaks op AG = evenwijdig aan AD. De rechthoek ADFE is een rechthoek volgend de gulden snede.

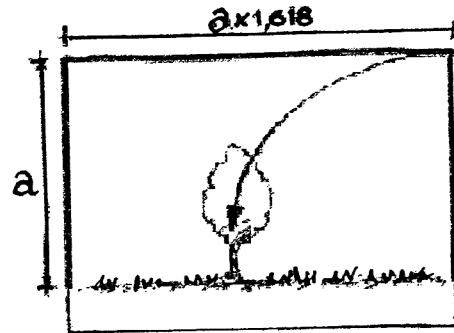
Vlakken verdeeld volgens de gulden snede. De stippelijne BC verdeelt het vlak ADFE volgens de gulden snede in twee delen, een groot vierkant ADCB en een kleinere rechthoek BCFE. Die rechthoek BCFE is – weer volgens de gulden snede – verdeeld in vierkant en rechthoek. In die rechthoek is ook weer volgens de gulden snede een vierkant en een rechthoek geconstrueerd, wel steeds met andere maten maar steeds in dezelfde verhouding.

Herhaling van vormen en verhoudingen. Het lijkt wel op de spiralen in de groeipatronen van schelpen, slakkenhuizen of bladeren. In deze meetkundige herhaling is elke vorm middelevenredig tussen zijn voorganger en zijn opvolger. In de opeenvolging van groottes blijft de verhouding gelijk.

De praktijk

Het komt maar zelden voor dat we een vel aquarelpapier hebben in de maten van de 'gouden snede'. Wij kunnen dan bijv. optisch ons vel die maat geven door in de voorgrond een lijn te zetten, in ons veerbeeld een grasrand, zodat er een stuk overblijft dat wel de maten heeft naar de ideale gouden snede verhouding. De plaats voor ons aandachtspunt wordt dan bepaald door de korte zijde om te klappen naar de lange zijde.

Het is absoluut niet noodzakelijk om te werken met een vel met de verhoudingen van de 'gouden snede'. Wil je een hulp middel om de goede plek voor de horizon of aandachtspunten te bepalen dan zijn er eenvoudiger hulpmiddeltjes.

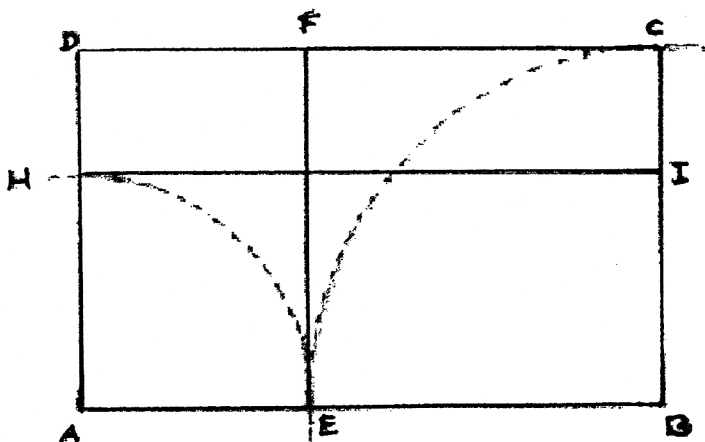
Deel bijv. de hoogte van een liggend vel in 3 gelijke delen, één van de 2 lijnen is geschikt als horizon. Klap dan de korte zijde om naar de lange zijde en ziedaar een aandachtslijn.

Hieronder nogmaals de methode om de 4 aandachtspunten te vinden.

- Zet met een passer vanuit B de lengte BC uit op lijn AB. Er ontstaat een snijpunt E.
- Trek vanuit E een loodlijn op lijn CD. Er ontstaat een punt F.
- Het vel is nu verdeeld in een vierkant en een rechthoek.
- Zet nu vanuit punt A de lengte AF uit op de zijde AD. Er ontstaat een snijpunt H.
- Trek vanuit H een loodlijn op de zijde BC. Er ontstaat een punt I.
- Het snijpunt van lijn EF en lijn HI is één van de vier aandachtspunten op het aquarelvel.

De bovenstaande handelingen kan men ook starten vanuit de andere hoeken van het vel. Op die manier kunnen 4 aandachtspunten op het vel gevonden worden.

Meestal worden slechts twee diagonaal gelegen punten gebruikt.

Het is niet verplicht om altijd op deze manier te werk te gaan maar het is een goede methode voor een acceptabele compositie. Het is belangrijk te proberen het gevoel voor compositie en spanning in een schilderij te ontwikkelen. Een goede hulp is daarbij het kritisch kijken naar schilderijen. Kijk of de aandachtspunten gevonden kunnen worden en of de optische lijnen de blik van de kijker over het vel leiden. Hierdoor zal zich een gevoel voor evenwicht en harmonie ontwikkelen waardoor het maken van een goede compositie makkelijker gaat.